

Knorhaan 53

**Nieuwsbrief Strandwerkgroep
KNNV Regio Alkmaar-Den Helder**

Inhoud

- ◆ Excursieprogramma
- ◆ Verslag excursie IJmuiden, 15 oktober 2016
- ◆ Verslag excursie Petten, 13 november 2016
- ◆ Strandvondsten
- ◆ Gejutte berichten

Coördinator: Henk Witte, tel. 072-5895170. e-mail: witte43@gmail.com

Foto's voor zover niet bij het artikel vermeld: Linda Keesman, Wilbert Kerkhof en Henk Witte.

Excursieprogramma

Tenzij anders vermeld: aanmelden bij Henk Witte witte43@gmail.com en verzamelen bij station Alkmaar-Noord, ingang oostzijde.

Zondag 11 december 2016

Huisduinen (bij Nogal Wiedus), 9.30 – 11.30 uur.
Vertrek Alkmaar 8.30 uur.

Zondag 15 januari 2017

Wijk aan Zee, Noordpier, 12.00 – 14.00 uur. Vertrek Alkmaar 11.30 uur.

Zondag 12 februari 2017

Hargen aan Zee, 13.00 – 15.00 uur. Aanmelden niet nodig.

Zondag 12 maart 2017

Zandmotor, strandopgang Monster Molenweg, 10.00 – 13.00 uur. Vertrek Alkmaar 8.30 uur.

Verslag excursie Zuidpier, IJmuiden, 15 oktober 2016

Tijd: 11.00 tot 13.00 uur

Aantal deelnemers: 7

Weersomstandigheden: ZW4, 15° C

Zoals vaker op dit strand waren de kreeftachtigen ruim vertegenwoordigd. O.a. met fluwelen zwemkrab (enkele poten), blaasjeskrab (niet algemeen), zeekreeft (1x poot), gewone heremietkreeft (enkele) en kleine heremietkreeft (zeer algemeen). Van de stekelrog ontdekten wij een extra lang eikapsel. Tijdens de excursie vonden we van de weekdieren onder meer 4x gewone wenteltrap, grote tepelhoren (vrij algemeen), meestal met zeerasp, glanzende tepelhoren (zeer algemeen) en gevlochten fuikhoren (algemeen). Daarnaast ook 2x grote diepslak, een zoetwatersoort die wellicht afkomstig is uit het Noordzeekanaal. Uit het gruis kwamen nog drie zoetwatersoorten: 5x vijver-pluimdrager, 2x zoetwaterneriet en 1x moeraspoelslak. Verder onder meer 1x melkwit traliedrijfhorentje, 7x vliezig drijfhorentje, 1x muizenkeuteltje en 1x grofgeribte fuikhoren.

Bruinwieren

Knotswier (*Ascophyllum nodosum*).

Algemeen.

Blaaswier (*Fucus vesiculosus*). Algemeen.

Neteldieren schijfkwallen

Kompaskwal (*Chrysaora hysoscella*). 2x

hydroidpoliepen

Zeerasp (*Hydractinia echinata*). Op grote tepelhoren, wulk en gevlochten fuikhoren.

Lange zeedraad (*Obelia longissima*). Vrij algemeen.

Ringwormen borstelwormen

Schelpkokerworm (*Lanice conchilega*). Zeer algemeen.

Goudkammetje (*Lagis koreni*). 1x

Geleedpotigen kreeftachtigen

Noordzeekrab (*Cancer pagurus*). Enkele fragmenten.

Gewone strandkrab (*Carcinus maenas*). Fragmenten algemeen.

Gewone zwemkrab (*Liocarcinus holsatus*). Zeer algemeen.

Fluwelen zwemkrab (*Necora puber*). Enkele poten.

Breedpootkrab (*Portumnus latipes*). Fragmenten zeer algemeen.

Blaasjeskrab (*Hemigrapsus sanguineus*). Niet algemeen.

Zeekreeft (*Homarus gammarus*). 1x poot

Gewone heremietkreeft (*Pagurus bernhardus*). Enkele.
Kleine heremietkreeft (*Diogenes pugilator*).
Zeer algemeen.

Weekdieren

buikpotigen

Gewone alikruik (*Littorina littorea*).

Enkele.

Ruwe alikruik-complex (*Littorina saxatilis* s.l.). Vrij algemeen.

Wadslakje (*Peringia ulvae*). Vrij algemeen.

Melkwit traliedrijfhorentje (*Alvania lactea*).

1x

Vliezig drijfhorentje (*Rissoa membranacea*). 7x

Muizenkeuteltje (*Bittium reticulatum*). 1x

Gewone wenteltrap (*Epitonium clathrus*). 4x

Grote tepelhoren (*Euspira catena*). Vrij algemeen, meestal met zeerasp.

Glanzende tepelhoren (*Euspira nitida*). Zeer algemeen.

Muiltje (*Crepidula fornicata*). 1x

Wulk (*Buccinum undatum*). 1x, met zeerasp, 1x juveniel

Gevlochten fuikhoren (*Nassarius reticulatus*). Algemeen, ook met zeerasp.

Grof geribde fuikhoren (*Nassarius nitidus*). 1x

Grote diepslak (*Bithynia tentaculata*). 2x

Vijver-pluimdrager (*Valvata piscinalis*). 5x

Zoetwaterneriet (*Theodoxis fluviatilis*). 2x

Moeraspoelslak (*Stagnicola palustris*). 1x

tweekleppigen

Gewone mossel (*Mytilus edulis*). Algemeen, ook doubletten.

Ovaal zeeklitschelpje (*Tellimya ferruginosa*). 1x

Tweetandschelpje (*Kurtiella bidentata*). 1x klep en 1x doublet.

Gewone kokkel (*Cerastoderma edule*). Zeer algemeen.

Brakwaterkokkel (*Cerastoderma glaucum*). Aanwezig.

Halfgeknotte strandschelp (*Spisula subtruncata*). Zeer algemeen, ook doubletten.

Grote strandschelp (*Mactra stultorum*). Algemeen.

Gewone otterschelp (*Lutraria lutraria*). 1x beschadigd doublet.

Amerikaanse zwaardschede (*Ensis directus*). Zeer algemeen, ook doubletten.

Rechtsgestreepte platschelp (*Fabulina fabula*). 1x

Nonnetje (*Macoma balthica*). Vrij algemeen, ook doubletten.

Zaagje (*Donax vittatus*). Vrij algemeen, ook doubletten.

Platte slijkgaper (*Scrobicularia plana*). 2x

Witte dunschaal (*Abra alba*). Vrij algemeen, ook doubletten.

Gewone Venusschelp (*Chamelea striatula*).

1x klep, 1x doublet.

Gewone tapijtschelp (*Venerupis senegalensis*). 1x
Strandgaper (*Mya arenaria*). Enkele.
Afgeknotte gaper (*Mya truncata*). 1x
Amerikaanse boormossel (*Petricolaria pholadiformis*). Vrij algemeen, ook doubletten.
Ruwe boormossel (*Zirfaea crispata*). 1x
koppotigen
Gewone zeekat (*Sepia officinalis*).
Fragmenten vrij algemeen.

extra lang eikapsel stekelrog

Stekelhuidigen

Zeeklit (*Echinocardium cordatum*).
Fragmenten zeer algemeen.
Zeeboontje (*Echinocyamus pusillus*). Zeer algemeen.
Gewone slangster (*Ophiura ophiura*). 1x

Vissen

Stekelrog (*Raja clavata*). 1x eikapsel, extra lang.

Verslag excursie Petten, 13 november 2016

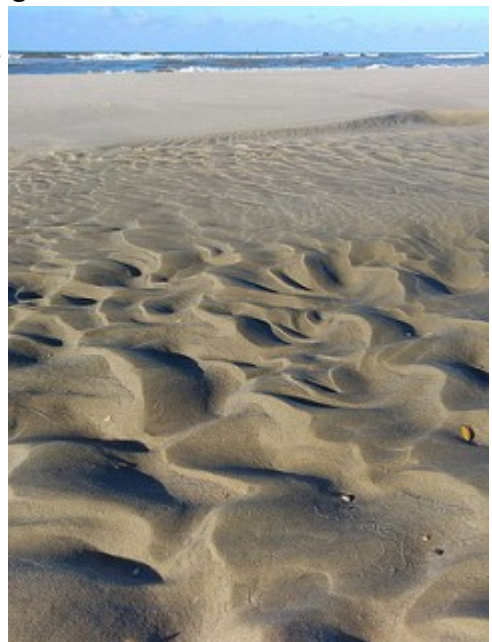
Tijd: 10.00 tot 12.00 uur

Aantal deelnemers: 5

Weersomstandigheden: ZO 2, 4° C

Leuke vondsten tijdens de excursie waren enkele muizenkeuteltjes, 1x gewone wenteltrap, 2x paardenzadel, 2x scheve hartschelp, 1x topfragment messchede, enkele levende witte boormossels in brokken veen, 1 eikapsel van de hondshaai en 1 van de stekelrog. Een los schild van een Noordzeekrab voelde aan als een soepel vel. Na enkele dagen was het gerimpeld, gekrompen tot 7 cm en leek het wel een gedroogd herfstblad.

Gelukkig lag er ook nog genoeg gruis om thuis uit te zoeken. Dit leverde o.a. een tweede wenteltrapje op, meer muizenkeuteltjes, 6x vliezig drijfhorentje, 3x gekielde cirkelslak, 2x stomp traliehorentje, 1x mosselslurpertsje, 1x spoelhoren, 1x melkwitte arkschelp, 5x wijde mantel juveniel en 1x kleine platschelp.

Bruinwieren

Riemwier (*Himantalia elongata*). Algemeen.
Knotswier (*Ascophyllum nodosum*). Algemeen.
Blaaswier (*Fucus vesiculosus*). Algemeen.

Neteldieren schijfkwallen

Zeepaddenstoel (*Rhizostoma octopus*). 1x juveniel.

hydroidpoliepen

Zeerasp (*Hydractinia echinata*). Op grote tepelhoren.

Lange zeedraad (*Obelia longissima*).
Algemeen.

**Ringwormen
borstelwormen**

Schelpkokerworm (*Lanice conchilega*).
Algemeen.
Goudkammetje (*Lagis koreni*). 4x

**Geleedpotigen
kreeftachtigen**

Noordzeekrab (*Cancer pagurus*). Enkele
resten.
Gewone strandkrab (*Carcinus maenas*).
Enkele resten.
Gewone zwemkrab (*Liocarcinus holsatus*). Enkele resten.
Breedpootkrab (*Portumnus latipes*). 2x schild.
Gewone garnaal (*Crangon crangon*). Vervellingen algemeen.

**Weekdieren
buikpotigen**

Ruwe alikruik-complex (*Littorina saxatilis s.l.*). Enkele.
Vliezig drijfhorentje (*Rissoa membranacea*). 6x
Muizenkeuteltje (*Bittium reticulatum*). Vrij algemeen in gruis.
Gewone wenteltrap (*Epitonium clathrus*). 2x
Grote tepelhoren (*Euspira catena*). Enkele fragmenten.
Glanzende tepelhoren (*Euspira nitida*). Algemeen.
Wulk (*Buccinum undatum*). Enkele, 1x juveniel, en enkele
eikapsels.
Gevlochten fuikhoren (*Nassarius reticulatus*). Enkele.
Grof geribde fuikhoren (*Nassarius nitidus*). Enkele.
Stomp traliehorentje (*Chrysallida sarsi*). 2x
Mosselslurpertje (*Odostomia scalaris*). 1x
Spoelhoren (*Acteon tornatilis*). 1x

spoelhoren

tweekleppigen

Melkwitte arkschelp (*Striarca lactea*). 1x
Gewone mossel (*Mytilus edulis*). Zeer
algemeen, veel mosselbroed.
Wijde mantel (*Aequipecten opercularis*).
5x juveniel.
Paardenzadel (*Anomia ephippium*). 2x
Ovaal zeeklitschelpje (*Tellimya
ferruginosa*). Vrij algemeen in gruis, 3x
doublet.
Tweetandschelpje (*Kurtiella bidentata*). 1x
Gewone kokkel (*Cerastoderma edule*).
Zeer algemeen.
Brakwaterkokkel (*Cerastoderma glaucum*).
Algemeen.

vliezig drijfhorentje

Scheve hartschelp (*Parvicardium exiguum*). 2x
Noorse hartschelp (*Laevicardium crassum*). Vrij algemeen.
Halfgeknotte strandschelp (*Spisula subtruncata*). Zeer algemeen.
Ovale strandschelp (*Spisula elliptica*). Zeer algemeen.
Stevige strandschelp (*Spisula solida*). Algemeen.
Grote strandschelp (*Mactra stultorum*). Enkele.
Gewone otterschelp (*Lutraria lutraria*). Fragmenten vrij algemeen.
Amerikaanse zwaardschede (*Ensis directus*). Algemeen, ook doubletten.
Kleine zwaardschede (*Ensis ensis*). Fragmenten vrij algemeen.
Messchede (*Solen marginatus*). 1x topfragment.
Rechtsgestreepte platschelp (*Fabulina fabula*). 9x
Kleine platschelp (*Moerella pygmaea*). 1x
Nonnetje (*Macoma balthica*). Enkele.
Zaagje (*Donax vittatus*). Zeer algemeen.
Platte slijkgaper (*Scrobicularia plana*). 2x fragment.
Witte dunschaal (*Abra alba*). Enkele, ook doublet.
Gewone Venusschelp (*Chamelea striatula*). Algemeen.
Gewone tapijtschelp (*Venerupis senegalensis*). 1x juveniel doublet, 1x fragment.
Grijze tapijtschelp (*Polittapes senescens*). Vrij algemeen.
Amerikaanse boormossel (*Petricolaria pholadiformis*). 3x doublet (1x juveniel met vleesresten).
Witte boormossel (*Barnea candida*). Enkele levend in brokken veen, 1x losse klep, 3x slotfragment.
Ruwe boormossel (*Zirfaea crispata*). 3x (2x juveniel), 1x fragment.

koppotigen

Gewone zeekat (*Sepia officinalis*). Enkele kleine rugschilden, fragmenten vrij algemeen.

Stekelhuidigen

Zeeklit (*Echinocardium cordatum*).
Fragmenten algemeen in gruis.
Zeeboontje (*Echinocyamus pusillus*).
Algemeen.
Gewone zeester (*Asterias rubens*). 4x juveniel.

Vissen

Hondshaai (*Scyliorhinus canicula*). 1x eikapsel.
Stekelrog (*Raja clavata*). 1x eikapsel.

Zoogdieren

Grijze zeehond 2x

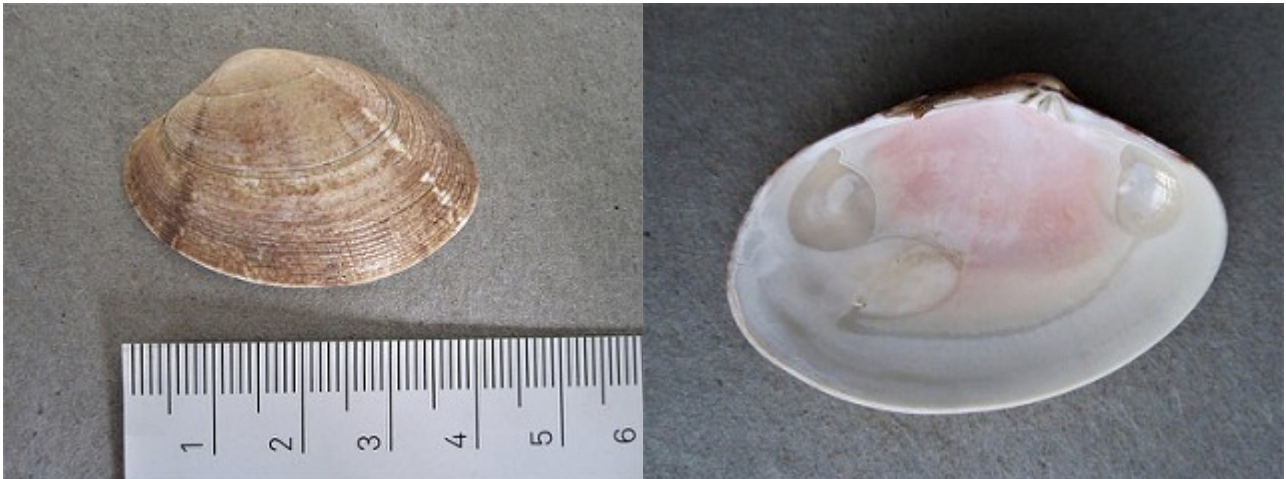

witte boormossel

Strandvondsten

Linda Keesman, 15 oktober, Dirkshorn. Op de terugweg van IJmuiden ben ik nog even gestopt waar eerder een hoop schelpen lag, waarschijnlijk voor drainage. De hoop schelpen was weg maar er lag nog genoeg leuks, o.a. artemisschelpen, ook een dubbele, noorse hartschelp, gedoornde hartschelp, stukjes noordkromp en een voor mij nieuwe soort: de gevlamde tapijtschelp.

gevlamde tapijtschelp

Wilbert Kerkhof, 21 oktober, Ouwerkerk. Op de weg terug vanuit Zeeuws-Vlaanderen (veel wenteltrapjes, enkele koffieboontjes, penhorens en haaiantanden) hebben we het watersnoodrampmuseum bij Ouwerkerk bezocht en wat stranden daar in de omgeving. Ook hier, schuin tegenover Gorishoek, veel Filipijnse tapijtschelpen, Japanse stekelhorens en keverslakken. Dus gelijk maar even wat plaatjes gemaakt.

Japanse stekelhorens op Filipijnse tapijtschelp

asgrauwe keverslak

Gejutte berichten

'Gestippelde' invasie in de deltawateren

Exotische soorten gedragen zich in nieuwe gebieden erg verschillend. Sommige exoten worden nauwelijks opgemerkt, andere zijn plotseling in hoge aantallen aanwezig. Een nieuwe exotische worm duikt nu plotseling massaal op in de deltawateren. Duikers zien vele tientallen vierkante meters van de bodem bedekt met hun leefkokers.

23.10.2016

[Lees verder](#)

Slijkgaper, Wenteltrap, Beekmuts en Trapgevel. Alle schelpdieren een naam

Onlangs berichtte Nature Today over de nieuwe lijst met Nederlandse paddenstoelnamen. Maar ook de naamlijst voor weekdieren (schelpdieren) is vernieuwd. Iedereen met interesse in taal, geschiedenis en mythologie, kan nu alles lezen over de herkomst en betekenis van zowel de Nederlandse als wetenschappelijke (Latijnse) namen van de ruim 850 Nederlandse soorten en schelpen.

06.11.2016

[Lees verder](#)

Waarom stranden zeesterren?

Soms liggen er opeens heel veel zeesterren op het strand. Dan krijgen we bij Ecomare vaak de vraag hoe dat komt. Eind oktober bijvoorbeeld, meldde fotografe Sytske Dijkse dat ze op de Hors op Texel over enkele honderden meters duizenden zeesterren had gezien. Hoewel ze vaak op het strand is, had ze zo'n massale stranding nooit eerder meegemaakt. Meestal heeft dit te maken met harde oostenwind.

10.11.2016

[Lees verder](#)

Platte oesters op rif Voordelta produceren larven

Metingen op diverse plekken in de Voordelta laten zien dat het oesterrif van wilde platte oesters dat onderzoekers in februari 2016 aantreffen, hoogstwaarschijnlijk zelf larven produceert. Dit is belangrijk nieuws voor het duurzaam bestaan van het rif. Eerder werd verondersteld dat de bank ontstaan was uit oesterlarven uit het Grevelingenmeer.

13.11.2016

[Lees verder](#)